

Pamětní mince vydané v roce 2023

Šárka Vicherová

Abstract: Commemorative Coins Issued in 2023

The Czech National Bank issued a total of eight commemorative coins bearing the year 2023: five 200 CZK commemorative silver coins, one 500 CZK commemorative silver coin, and two 5.000 CZK gold coins.

Keywords: Czech National Bank; commemorative coins; gold coins; 2023

Česká národní banka vydala s ročníkem ražby 2023 celkem osm pamětních mincí. Pět motivů pamětních stříbrných dvousetkorun se vztahuje k 500. výročí narození Jana Blahoslava, k 75. výročí jmenování Josefa Karla Matochy arcibiskupem olomouckým, ke 100. výročí zahájení pravidelného vysílání československého rozhlasu, ke 150. výročí narození Maxe Švabinského a k 300. výročí úmrtí Jana Blažeje Santiniho-Aichela. Dále byla vydána pamětní stříbrná pětisetkoruna s vloženým prvkem Osobní automobil Tatra 603. V rámci cyklu Městské památkové rezervace byly vydány dvě zlaté pětitisícikoruny věnované městům Kroměříž a Hradec Králové.

Pamětní stříbrná mince k 500. výročí narození Jana Blahoslava

Nominál: 200 Kč

Autor: Vojtěch Dostál, DiS.

Datum emise: 15. února 2023

Limitovaný náklad: 11504 ks běžné kvality; 18496 ks špičkové kvality

Av.: kompozice obálky knihy Gramatika česká z roku 1571 doplněné křížem a hřbetu knihy s nápisem ČESKÁ REPUBLIKA 200 Kč.

Rv.: kompozice obálky knihy s portrétem Jana Blahoslava a hřbetu knihy s nápisem 1523 JAN BLAHOSLAV 2023.

Ag 925/1000; 13 g; 31 mm

Obr. 1. Pamětní stříbrná mince k 500. výročí narození Jana Blahoslava (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Jan Blahoslav (20. 2. 1523, Přerov – 24. 11. 1571, Moravský Krumlov) byl biskup Jednoty bratrské, pedagog, teolog, spisovatel, překladatel, historik, jazykovědec, muzikolog a diplomat. Výraznou stopu zanechal hned v několika oblastech – vzdělání, literární a jazykovědná aktivita a církev. Vzdělání považoval za významnou hodnotu pro lidský život. Studovat začal ve škole Jednoty bratrské v Přerově a pokračoval na čtyřech významných evropských (protestantských) univerzitách. Do bratrského školství vnesl prvky, na něž později navázal slavnější Jan Amos Komenský, například smysl pro detail, spojení teoretického a praktického života, rozvoj rodného jazyka či důraz stejnou měrou na dobrý charakter žáka jako na vysokou kvalitu jeho vědomostí. S Komenským sdíleli názor, že vzdělání má být komplexní a nemá být odtrženo od Boha.

Během svého života vydal Jan Blahoslav dvě slavné sbírky duchovních písní (Šamotulský kancionál a Ivančický kancionál) a také odborníky až do dnešních dnů ceněný spis *Musica*, kde mimo jiné vyložil pravidla časoměrného verše pro český jazyk. Jako první v historii pak přeložil Nový zákon přímo z řečtiny a podnítil tak vznik Bible Kralické. Dále sepsal celou gramatiku mateřského jazyka (*Gramatika česká*), bez které by překlad takového rozsahu ani nebyl možný.

Roku 1553 byl v Přerově vysvěcen na kněze, roku 1557 se stal jedním z biskupů Jednoty. Velmi mu ležel na srdci zdravý vnitřní život církve, přičemž kladl zvláštní důraz na aktivní přítomnost Božího slova. Stal se obhájcem Jednoty, jejím mluvčím a vyslancem.

Česká národní banka vypsalala v listopadu 2021 ceny za předložení uměleckého návrhu pamětní mince s uzávěrkou dne 11. února 2022. Vypsání ceny se zúčastnilo 15 výtvarníků, kteří předložili celkem 28 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 22. února 2022. Odborným poradcem byl ThMgr. Jan Klas, biskup Jednoty bratrské. V prvním kole bylo vyřazeno 13 návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno šest návrhů základní odměnou a čtyři návrhy zvýšenou odměnou. Do třetího kola postoupilo pět návrhů, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh Vojtěcha Dostála, DiS., za výtvarný soulad obou stran, stylizovaných do podoby knihy s textem a portrétem s brýlemi. Druhou cenu komise udělila

návrhu Asamata Baltaeva, DiS., za sochařskou transpozici Šamotulského kancionálu. Třetí cenu obdržel návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů za krásný portrét a ztvárnění symbolů Jednoty bratrské. Návrh akademického sochaře Michala Vitanovského a další návrh Vojtěcha Dostála, DiS., získaly ve třetím kole mimořádné odměny. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 23. března 2022 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu Vojtěcha Dostála, DiS. (obr. 1).

Pamětní stříbrná mince k 75. výročí jmenování Josefa Karla Matochy arcibiskupem olomouckým

Nominál: 200 Kč

Autor: Mgr. Marie Šeborová

Datum emise: 1. března 2023

Limitovaný náklad: 11730 ks běžné kvality; 18270 ks špičkové kvality

Av.: uprostřed mincovního pole kříž v trnové koruně, na úrovni spodní části vertikálního břevna překrytý malým štítem z osobního znaku arcibiskupa Josefa Karla Matochy. V opisu ČESKÁ REPUBLIKA, pod křížem označení nominální hodnoty 200 Kč.

Rv.: portrét Josefa Karla Matochy, při pravém spodním okraji zjednodušená varianta znaku Arcibiskupství olomouckého a vpravo nad ní letopočty 1948 a 2023. V neúplném opisu JOSEF KAREL MATOCHA a JMENOVÁNÍ ARCIBISKUPEM OLOMOUCKÝM.

Ag 925/1000; 13 g; 31 mm

Obr. 2. Pamětní stříbrná mince k 75. výročí jmenování Josefa Karla Matochy arcibiskupem olomouckým (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Olomoucký arcibiskup Josef Karel Matocha (14. 5. 1888, Pitín – 2. 11. 1961, Olomouc) prožil posledních jedenáct let svého života pod stálým dohledem Státní bezpečnosti bez možnosti vycházet a bez přijímání návštěv, bez jakýchkoli zpráv o světě venku. Pocházel z rodiny kováře s 11 dětmi, na svět přišel 14. května 1888 v Pitíně u Uherského Brodu. Po studiích v Olomouci odešel do Říma, kde získal doktorát z teologie. Od roku 1924 byl řádným profesorem křesťanské filosofie na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci. Na jaře roku 1948

byl nečekaně jmenován olomouckým arcibiskupem a pustil se ihned do horlivé vizitace arcidiecéze, kázal a promlouval i několikrát denně, navštěvoval školy i závody. V biskupské kurii zřídil pastorační referát, protože viděl potřebu nového rozvoje pastorace. V roce 1949 tajně vysvětil biskupem Františka Tomáška, pozdějšího arcibiskupa pražského a kardinála. Úřad však Matocha mohl vykonávat pouze do Velikonoc 1950, kdy byl nezákonně internován a izolován komunistickou státní mocí. Arcibiskup Matocha nesměl vycházet ze své rezidence a byl neustále pod dozorem příslušníků StB, kteří mu nedovolili ani číst noviny nebo poslouchat rozhlas. K dispozici měl jen přijímací salon, kancelář a ložnici – to byl celý jeho prostor. Pak už jen občasné procházky po zahradě arcibiskupského paláce. Navzdory stálému nátlaku a jedenáctiletému faktickému věznění ovšem Matocha nepodlehł a komunistické moci neustoupil. Zemřel 2. listopadu 1961 v důsledku nedostatečné lékařské péče, kterou mu StB odpírala, a o čtyři dny později byl pohřben na hřbitově v rodném Pitíně.

Česká národní banka vypsala v prosinci 2021 ceny za předložení uměleckého návrhu pamětní mince s uzávěrkou dne 4. března 2022. Vypsání ceny se zúčastnilo 12 výtvarníků, kteří předložili celkem 19 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 15. března 2022. Odbornými poradci byli arcibiskup olomoucký a metropolita moravský Jan Graubner a Mgr. Josef Kořenek, tajemník arcibiskupství olomouckého. Návrhy byly hodnoceny tradičním tříkolovým způsobem. V prvním kole byly vyřazeny čtyři návrhy, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno devět návrhů základní odměnou. Do třetího kola postoupilo šest návrhů. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh Mgr. Marie Šeborové za vynikající portrét a nápaditou symboliku na lící straně. Druhou cenu komise udělila návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za dokonalý portrét a detailní ztvárnění arcibiskupského paláce a znaku Josefa Karla Matochy. Třetí cenu obdržel návrh Vojtěcha Dostála, DiS., za soulad obou stran stylizovaných do podoby kříže a krásný portrét. Návrhy MgA. Veroniky Durové, Vladislava Mašaty a MgA. Jakuba Oravy získaly ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 14. dubna 2022 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu Mgr. Marie Šeborové (obr. 2).

Pamětní stříbrná mince ke 100. výročí zahájení pravidelného vysílání československého rozhlasu

Nominál: 200 Kč

Autor: Mgr. Marie Šeborová

Datum emise: 17. května 2023

Limitovaný náklad: 11 242 ks běžné kvality; 18 758 ks špičkové kvality

Av.: kompozice rozhlasového mikrofonu a tří vysílacích stožárů, z nichž stylizované vycházejí rádiové vlny. V pozadí historická budova vysílací stanice Kbely. Po obvodu při spodním okraji mince v neúplném opisu text ČESKÁ REPUBLIKA a označení nominální hodnoty 200 Kč.

Rv.: historický stan, který je spjat s počátky rozhlasového vysílání. V popředí v levé části historické logo Československého rozhlasu z roku 1991, za stanem vysílací stožár. V opisu ČESKOSLOVENSKÝ ROZHLAS a 1923–2023.

Ag 925/1000; 13 g; 31 mm

Obr. 3. Pamětní stříbrná mince ke 100. výročí zahájení pravidelného vysílání československého rozhlasu (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Dne 18. května 1923 ve 20:15 bylo ze stanu v Kbelích zahájeno první pravidelné rozhlasové vysílání. Československo bylo po Velké Británii (BBC začala vysílat v roce 1922) druhou zemí v Evropě, kde k pravidelnému rozhlasovému vysílání došlo. Vysílalo se z malého dřevěného domu, který byl původně radiotelegrafní stanicí, a z přilehlého stanu, kde seděli hlasatelé a účinkující. Vysílací podmínky byly velmi primitivní, ve stanu se nacházely pouze židle, piano a mikrofon. Vysílání zajišťovali dva technici, z nichž jeden zároveň uváděl program. Ten se skládal z krátkých zpráv a hudebních čísel, která zajišťovali členové orchestru bia Sanssouci. Vystoupila i operní pěvkyně Růžena Topinková. Ze stanu v Kbelích se pak vysílalo ještě rok a půl. Po několika stěhováních se rozhlas v roce 1933 přestěhoval do budovy na Vinohradské 12, kde sídlí dodnes.

Česká národní banka vypsala v březnu 2022 ceny za předložení uměleckého návrhu na pamětní minci s uzávěrkou dne 22. dubna 2022. Vypsání ceny se zúčastnilo 11 výtvarníků, kteří předložili celkem 20 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 3. května 2022. Odborným poradcem byl PhDr. Dušan Radovanovič, vedoucí Archivních a programových fondů Českého rozhlasu. V prvním kole byly vyřazeny dva návrhy, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno 11 návrhů základní odměnou. Jeden návrh získal ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupilo šest návrhů, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh Mgr. Marie Šeborové za hezkou kompozici jednotlivých atributů vysílání. Na rubové straně je pak velmi čistě ztvárněn historický stan, který je spjat s počátky rozhlasového vysílání. Druhou cenu komise udělila kombinaci návrhů akademického sochaře Zbyňka Fojtů za krásné geometrické ztvárnění a soulad soustředných kruhů na obou stranách. Třetí cenu obdržel návrh Jiřího

Hanuše, DiS., za výtvarně působivý motiv soustředných kruhů na obou stranách a za ztvárnění historického rozhlasového přijímače. Dva návrhy Vladislava Mašaty a zbývající kombinace návrhů akademického sochaře Zbyňka Fojtů získaly ve třetím kole mimořádné odměny. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 26. května 2022 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu Mgr. Marie Šeborové (obr. 3).

Pamětní stříbrná mince ke 150. výročí narození Maxe Švabinského

Nominál: 200 Kč

Autor: MgA. Josef Oplištil

Datum emise: 13. září 2023

Limitovaný náklad: 11150 ks běžné kvality; 18850 ks špičkové kvality

Av.: ženská figura z obrazu Maxe Švabinského Chudý kraj se zakomponovaným textem ČESKÁ REPUBLIKA v pravé dolní části mincovního pole. Při levém okraji označení nominální hodnoty 200 Kč.

Rv.: portrét Maxe Švabinského. Vlevo v opisu letopočty 1873–2023, vpravo pod portrétem nápis MAX ŠVABINSKÝ.

Ag 925/1000; 13 g; 31 mm

Obr. 4. Pamětní stříbrná mince ke 150. výročí narození Maxe Švabinského (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Max Švabinský (17. 9. 1873, Kroměříž – 10. 2. 1962, Praha) byl malíř, kreslíř, grafik a tvůrce nástěnných maleb, pedagog. V roce 1945 mu byl udělen čestný titul národní umělec. Patří ke klíčovým postavám českého umění konce 19. a první poloviny 20. století, jako vynikající kreslíř položil základy moderní kresby a grafiky a obecně moderního výtvarného názoru. Spolu s Janem Preislerem, Antonínem Slavíčkem a Milošem Jiránkem definoval témata spojená s národními hodnotami i prostorem, podnítil rozvoj umění postaveného na znalosti evropské tvorby, ale propojeného s domácí výtvarnou tradicí.

Narodil se v Kroměříži jako nemanželský syn Marie Švabinské. Od dětství kreslil a jako osmnáctiletý byl přijat na pražskou Akademii výtvarných umění, kde studoval v letech 1891–1896 v ateliéru Maxmiliána Pirnera (figurální malba), po ukončení studia mu byl ještě na dva roky pronajat ateliér v prostorách školy. Na Národopisné

výstavě československé se roku 1895 seznámil s rodinou Vejrychových a jejich dcera Ela se stala na dlouhou dobu jeho uměleckou múzou, roku 1900 se s ní oženil (po její smrti se v roce 1932 oženil se svou švagrovou Annou Vejrychovou).

Roku 1896 realizoval Švabinský dvě nástěnné malby v Zemské bance Království českého v Praze. Průběžně cestoval do všech důležitých center umění po celé západní a střední Evropě. Roku 1910 navrhl a následujícího roku realizoval dvě nástěnné malby pro Riegerův salon Obecního domu. V téže době byl jmenován profesorem nově založené grafické speciálky na pražské Akademii výtvarných umění, v letech 1916–1920, 1924–1926 a 1933–1935 byl osmkrát zvolen jejím rektorem. V roce 1926 se vzdal vedení grafické školy a převzal malířský ateliér po Vojtěchu Hynaisovi. Pedagogickou činnost na Akademii ukončil roku 1939. Pracoval na různých návrzích nástěnné výzdoby: navrhl fresku do auly Právnické fakulty (nebyla realizována), podle jeho návrhů vznikly tři vitráže ve svatovítské katedrále, navrhl mozaiky pro kapli popravených legionářů v Památníku osvobození na Žižkově.

Česká národní banka vypsalala v červenci 2022 ceny za předložení uměleckého návrhu s uzávěrkou dne 2. září 2022. Vypsání ceny se zúčastnilo 18 výtvarníků, kteří předložili celkem 29 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 13. září 2022. Odbornými poradci byli Mgr. Helena Musilová, hlavní kurátorka Galerie hlavního města Prahy, a PhDr. Martin Kuna, Ph.D., DSc., pravňuk Maxe Švabinského. Před hodnocením byl vyřazen jeden návrh, který byl do soutěže zaslán až po její uzávěrce. Ostatní návrhy byly hodnoceny tradičním tříkolovým způsobem. V prvním kole bylo vyřazeno 14 návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno šest návrhů základní odměnou. Čtyři návrhy získaly ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupily čtyři návrhy, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh MgA. Josefa Oplištila za dokonalé přenesení nejznámějšího obrazu Maxe Švabinského Chudý kraj do reliéfu na lící straně, dále pak za vynikající portrét a propojení obou stran návrhu šikmou modelací a písmem. Druhou cenu komise udělila návrhu Vojtěcha Dostála, DiS., za velmi dobré ztvárnění autoportrétu na rubové straně a za soulad obou stran. Třetí cenu obdržel návrh MgA. Petry Čánské za krásný portrét, kterému dynamičnost dodávají rozevláté vlasy, jejich pandánem je pak Švabinského signatura v dolní části návrhu. Další návrh MgA. Josefa Oplištila získal ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 6. října 2022 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu MgA. Josefa Oplištila (obr. 4).

Pamětní stříbrná mince k 300. výročí úmrtí Jana Blažeje Santiniho-Aichela

Nominál: 200 Kč

Autor: akademický sochař Vladimír Oppl

Datum emise: 6. prosince 2023

Limitovaný náklad: 11100 ks běžné kvality; 18900 ks špičkové kvality

Av.: v popředí průčelí kostela Nanebevzetí Panny Marie, svatého Wolfganga a svatého Benedikta v Kladrubech, v pozadí částečný motiv mariánské hvězdy, po obvodu dalších šest mariánských hvězd. Při spodním okraji mince nápis ČESKÁ REPUBLIKA, nad ním označení nominální hodnoty 200 Kč.

Rv.: kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. V horním opisu JAN BLAŽEJ SANTINI AICHEL, jednotlivá jména oddělena hvězdičkami. V dolní úseči letopočty 1723/2023.

Ag 925/1000; 13 g; 31 mm

Obr. 5. Pamětní stříbrná mince k 300. výročí úmrtí Jana Blažeje Santiniho-Aichela (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Jan Blažej Santini-Aichel (3. 2. 1677, Praha – 7. 12. 1723, Praha) je považován za jednoho z nejvýznamnějších architektů činných v minulosti na českém území. Jeho dílo se spojuje především s tzv. radikální skupinou barokních staveb, vznikajících od přelomu 17. a 18. století. Santini pocházel z pražské kamenické rodiny; fyzické postižení mu bránilo, aby se věnoval řemeslu svého otce a bratra. Vyučil se malířem a celý svůj nedlouhý život se věnoval projektování sakrálních i světských staveb. V mládí jej pravděpodobně ovlivnil v Praze usazený burgundský architekt Jean-Baptiste Mathey. Snad na jeho popud procestoval Santini Itálii, kam se zřejmě ještě jednou vrátil kolem roku 1712. Výrazně na něj působili zejména Borromini a Guarini, jejichž podněty Santini propojil s impulzy domácího gotického stavitelství. Zrodila se tak stylová poloha známá jako gotizující baroko. Santiniho stavby vynikají originalitou řešení a expresivním účinkem postaveným na kontrastech jednotlivých článků i hmotových celků budov. Poprvé využil Santini gotických elementů při rekonstrukci opatské baziliky v Sedleci. Borrominiho vzor rozvinul v kapli sv. Anny v Panenských Břežanech (1705–1707). Pro cisterciáky dále pracoval ve Žďáru nad Sázavou a v Plasech. Jeho dílo se vyznačuje komplexností: vedle klášterních chrámů a konventů Santini navrhoval také účelové stavby (granglie, hostince, hřbitov) a vesnické kostely či kaple (Mladotice), jakož i rezidence a poutní svatyně (Mariánská Týnice, Křtiny). Po roce 1712 vznikl zámecký kostel v Rychnově nad Kněžnou s dynamicky zvláštěm průčelím a především velkolepá bazilika v benediktinském klášteře v Kladrubech. Vrchol Santiniho tvorby představuje kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (1719–1722), u něhož se složitý

symbolický obsah snoubí s dokonalostí formy. Originalitou vynikají i Santiniho projekty pražských paláců Morzinského a Kolowratského, a především dispoziční řešení zámku Karlova Koruna u Chlumce nad Cidlinou (1721–1723).

Česká národní banka vypsalala v červenci 2022 ceny za předložení uměleckého návrhu s uzávěrkou dne 21. října 2022. Vypsání ceny se zúčastnilo 12 výtvarníků, kteří předložili celkem 23 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 1. listopadu 2022. Odborným poradcem byl prof. PhDr. Vít Vlnas, Ph.D., vedoucí Ústavu dějin křesťanského umění Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. V prvním kole bylo vyřazeno devět návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno devět návrhů základní odměnou. Dva návrhy získaly ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupily tři návrhy, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh akademického sochaře Vladimíra Oppla za propracované a harmonické ztvárnění nejznámějších staveb architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela. Druhou cenu komise udělila návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za velmi dobré ztvárnění kostela Nanebevzetí Panny Marie, svatého Wolfganga a svatého Benedikta v Kladrubech a kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře v kombinaci se stavebními detaily. Třetí cenu obdržel další návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů za variantní ztvárnění charakteristických Santiniho objektů. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 16. listopadu 2022 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu akademického sochaře Vladimíra Oppla (obr. 5).

Pamětní stříbrná mince s vloženým prvkem Osobní automobil Tatra 603

Nominál: 500 Kč

Autor: Petra Brodská, DiS.

Datum emise: 14. června 2023

Limitovaný náklad: 10794 ks běžné kvality; 19206 ks špičkové kvality

Av.: automobil Tatra 603 z čelního pohledu. V horní části mince část palubní desky automobilu včetně části volantu. V neúplném opisu ČESKÁ REPUBLIKA a označení nominální hodnoty 500 Kč.

Rv.: v horní části mincovního pole osobní automobil Tatra 603 ze šikmého pohledu. Ve spodní části pole zobrazen technický výkres automobilu z bočního pohledu jako vložený prvek černé barvy a část technického výkresu automobilu z horního pohledu. V horní úseči opis TATRA 603 · 2023.

Ag 925/1000; 25 g; 40 mm

Obr. 6. Pamětní stříbrná mince s vloženým prvkem Osobní automobil Tatra 603 (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Roku 1955 byla realizována výroba prvního prototypu osobního automobilu Tatra 603, který v Kopřivnici testoval tehdejší známý závodník Jaroslav Pavelka a který se v roce 1956 stal součástí výpravy ČSR delegace na zimních olympijských hrách v Cortina d'Ampezzo. Hledání finálního designu T 603 trvalo několik let. O sériové produkci můžeme hovořit až od r. 1958. Oficiální představení T 603 vzbudila ohlas nejen na Brněnském výstavním veletrhu, ale zejména na světové výstavě EXPO 1958 v Bruselu. Přípravy dvou vozidel T 603 na EXPO 1958 probíhaly ve spolupráci s Umělecko-průmyslovou školou v Uherském Hradišti, kde tehdy působil Zdeněk Kovář a další osobnosti, které se prosadily i u jiných návrhů designu tatrovek, včetně nákladních. Zejména byla řešena barva laku a boční lišta s číselným označením typu 603 na předních blatnících. Na vývoji poslední tatrovky s aerodynamickou karosérií se podílela jak kopřivnická konstrukční kancelář pod vedením Julia Mackerleho, tak pražská sekce konstrukční kanceláře pod vedením Vladimíra Popeláře. Designovou stránku řešili přední průmysloví designéři, zejména František Kardaus anebo Zdeněk Kovář. Zadáním bylo vytvořit automobil mírně sportovního charakteru s dobrými aerodynamickými vlastnostmi a výkonným motorem.

Česká národní banka vypsala v říjnu 2021 ceny za předložení uměleckého návrhu pamětní stříbrné mince s uzávěrkou dne 3. prosince 2021. Vypsání ceny za předložení uměleckého návrhu na pamětní stříbrnou pětisetkorunovou minci se zúčastnilo 16 výtvarníků, kteří předložili celkem 28 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 18. ledna 2022. Odbornou poradkyní byla Mgr. Michaela Bortlová, kurátorka muzejních sbírek Technického muzea TATRA v Kopřivnici. V prvním kole bylo vyřazeno deset návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno deset návrhů základní odměnou a tři návrhy zvýšenou odměnou. Do třetího kola postoupilo pět návrhů, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh Petry Brodské, DiS., za vynikající ztvárnění automobilu Tatra 603 na lící i rubové straně a všech jeho detailních prvků včetně technických výkresů. Druhou cenu komise udělila

návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za nápadité ztvárnění technických výkresů na liciční straně a za velmi dobrou kompozici automobilu s firemním logem na rubové straně. Třetí cenu obdržel návrh Luboše Charváta za dokonalé ztvárnění automobilu na rubové straně návrhu. Návrh Mgr. Marie Šeborové a další návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů získaly ve třetím kole mimořádné odměny. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 24. února 2022 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu Petry Brodské, DiS. (obr. 6).

Zlatá mince město Kroměříž z cyklu Městské památkové rezervace

Nominál: 5000 Kč

Autor: Karolína Kučerová, DiS.

Datum emise: 30. května 2023

Limitovaný náklad: 5868 ks běžné kvality; 9132 ks špičkové kvality

Av.: v horní části mincovního pole část kolonády v Květné zahradě v Kroměříži s heraldickými zvířaty z velkého státního znaku rozmístěnými mezi jednotlivými sloupy. V dolní části mincovního pole prodloužené stíny heraldických zvířat a sloupů. V horním opisu ČESKÁ REPUBLIKA, v dolním opisu MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ REZERVACE · 5 000 Kč.

Rv.: koláž nejvýznamnějších architektonických památek Městské památkové rezervace Kroměříž, zleva kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Mořice, Arcibiskupský zámek a v dolní polovině mincovního pole Rotunda v Květné zahradě. V dolní části opis MĚSTO KROMĚŘÍŽ, nad střechou Arcibiskupského zámku uveden ročník 2023.

Au 999,9/1000; 15,55 g; 28 mm

Obr. 7. Zlatá mince město Kroměříž z cyklu Městské památkové rezervace (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Centrem městské památkové rezervace (MPR) Kroměříž je Velké náměstí, zhruba čtvercová plocha, jejíž severní roh uzavírá kroměřížský zámek a jižní tvoří radnice se sídlem městského úřadu. Velké náměstí spolu s přilehlými ulicemi a uličkami tvoří původní historické jádro města s neopakovatelným kouzlem a atmosférou. Jde o centrum města, které historicky vymezovalo opevnění tvořené městskými hradbami. Část městských hradeb se dochovala spolu s jednou ze tří městských bran – Mlýnskou bránou, navazující na místní zámek. Historie města Kroměříže je odjakživa spjata s církví, období největšího rozvoje a rozkvětu je spojeno s olomouckými biskupy a arcibiskupy. V rámci MPR stojí také tři nejvýznamnější kroměřížské církevní stavby – kostel sv. Mořice, kostel sv. Jana Křtitele a kostel Nanebevzetí Panny Marie, jejichž věže tvoří dominanty města. Kostelní věže v panoramatu Kroměříže doplňuje také radniční věž s neobvyklými dvouciferníkovými hodinami umístěnými na všech světových stranách. Součástí MPR Kroměříž jsou také další stavby a sochařská díla – mariánský sloup se sochou Panny Marie na Velkém náměstí, sloup Nejsvětější trojice na Riegrově náměstí a kašny na Velkém, Miličově a Riegrově náměstí. Do MPR Kroměříž patří rovněž Arcibiskupský zámek v Kroměříži a obě zahrady – Podzámecká a Květná.

Česká národní banka vypsalala v březnu 2022 ceny za předložení uměleckého návrhu na zlatou minci s uzávěrkou dne 6. května 2022. Vypsání ceny za předložení uměleckého návrhu na pátou zlatou minci z cyklu Městské památkové rezervace se zúčastnilo 18 výtvarníků, kteří předložili celkem 27 sádrových modelů. Vyhodnocení předložených návrhů uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 17. května 2022 v České národní bance. Odbornými poradci byli vedoucí odboru tajemníka města Kroměříž Mgr. Petra Svačinová a fotograf a grafik města Luděk Ovesný. V prvním kole komise vyřadila pět návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými nedostatky v kompozici, modelaci či písmu. Ve druhém kole bylo oceněno 13 návrhů základní odměnou a pět návrhů zvýšenou odměnou. Do třetího kola postoupily čtyři návrhy, které byly z výtvarného hlediska nejlépe zpracované a jejichž autoři nejvýstižněji zobrazili zadané téma. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh Karolíny Kučerové za nápaditou lící stranu a koláž historických staveb města Kroměříž. Komise ocenila především ztvárnění stínů heraldických figur na lící straně. Druhou cenu komise udělila návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za propracovanou koláž charakteristických objektů městské památkové rezervace. Třetí cenu obdržela kombinace návrhů Mgr. Marie Šeborové za krásné ztvárnění kolonády v Květné zahradě a znaku města na lící straně. Návrh Veroniky Prokopové získal ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 9. června 2022 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu Karolíny Kučerové (obr. 7).

Zlatá mince město Hradec Králové z cyklu Městské památkové rezervace

Nominál: 5000 Kč

Autor: Veronika Prokopová, DiS.

Datum emise: 3. října 2023

Limitovaný náklad: 5300 ks běžné kvality; 9700 ks špičkové kvality

Av.: interiér empírového schodiště Bono Publico, do jehož oken jsou zakomponována heraldická zvířata z velkého státního znaku. V horním opisu MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ REZERVACE, pod heraldickými zvířaty nápis ČESKÁ REPUBLIKA. Ve spodní úseči označení nominální hodnoty 5 000 Kč.

Rv.: koláž nejvýznamnějších architektonických památek Městské památkové rezervace Hradec Králové. V popředí gotické středověké městské hradby se schodištěm Bono Publico, nad hradbami zleva dům U Špuláků, gotický katedrální kostel sv. Ducha a klasicistní historická radnice pod renesanční Bílou věží. Před radnicí socha Panny Marie z barokního mariánského sloupu. V horním opisu MĚSTO HRADEC KRÁLOVÉ, ve spodní úseči ročník 2023.

Au 999,9/1000; 15,55 g; 28 mm

Obr. 8. Zlatá mince město Hradec Králové z cyklu Městské památkové rezervace (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Město Hradec Králové leží na soutoku řek Labe a Orlice. Rozprostírá se okolo návrší osídleného již v pravěku. Historické centrum, nyní rozprostřené okolo dvou náměstí, má původ ve středověké zástavbě. Středověká zástavba města na návrší na soutoku řek Labe a Orlice i na předměstích mezi bočními rameny obou toků se plynule rozvíjela až do poloviny 18. století. V roce 1767 byl tento postupný rozvoj násilně přerušen zahájením stavby barokní bastionové pevnosti. Velká bitva rakousko-pruské války, která se v červenci 1866 uskutečnila nedaleko města Hradce Králové u obce Sadová (též na Chlumu), se stala posledním impulsem k definitivnímu zrušení královéhradecké pevnosti, jejíž význam s rozvojem vojenské techniky postupně ve druhé polovině 19. století upadal. Mezi nejvýznamnější stavby, které tvoří charakteristické panorama města, se řadí gotický katedrální kostel sv. Ducha, renesanční Bílá věž s barokním zastřešením, barokní kaple sv. Klimenta připisovaná Janu Blažejí Santinimu, která pohltila starší gotickou kapli sv. Klimenta, a klasicistní dvouvěžová budova radnice č.p. 1. Velkému náměstí dominuje dvouvěžový barokní jezuitský kostel Nanebevzetí Panny Marie navržený Carlem Luragem a navazující barokní jezuitská kolej, postavená na několika parcelách měšťanských domů. Jako poděkování, že se Hradci Králové vyhnul mor, byl uprostřed Velkého náměstí v roce 1717 vztyčen mariánský sloup se sochami světců, ale také s prvním vyobrazením heraldického lva držícího písmeno G, který je znakem města. Domy okolo náměstí jsou převážně původem středověké, renesančně a barokně přestavěné a klasicistně upravené. Návrší

se zástavbou bylo od založení opevnění města přístupno vozovou cestou vstupující do města již zaniklou Mýtskou bránou na východě a Pražskou bránou na severu. Pro pěši byla na jižní straně přístupná spojka z Velkého náměstí k řece Orlici tzv. Rybářskou baštou. V polovině 18. století bylo toto schodiště klasicistně přestavěno a zastřešeno a přejmenováno na Bono Publico, tj. pro „veřejné blaho“.

Česká národní banka vypsalala v srpnu 2022 ceny za předložení uměleckého návrhu na zlatou minci s uzávěrkou dne 30. září 2022. Vypsání ceny za předložení uměleckého návrhu na šestou zlatou minci z cyklu Městské památkové rezervace se zúčastnilo deset výtvarníků, kteří předložili celkem 16 sádrových modelů. Vyhodnocení předložených návrhů uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 11. října 2022. Odborným poradcem byl ing. arch. Jan Falta, vedoucí odboru památkové péče na magistrátu v Hradci Králové. V prvním kole komise vyřadila šest návrhů. Ve druhém kole byly oceněny čtyři návrhy základní odměnou a tři návrhy zvýšenou odměnou. Do třetího kola postoupily tři návrhy, které byly z výtvarného hlediska nejlépe zpracované a jejichž autoři nejvýstižněji zobrazili zadané téma. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh Šárky Makovské za velmi nápadité a propracované koláže nejvýznamnějších památek MPR Hradec Králové na obou stranách návrhu. Druhou cenu komise udělila návrhu Veroniky Prokopové, DiS., především za krásné ztvárnění interiéru empírového schodiště Bono Publico, do kterého jsou zakomponována heraldická zvířata. Třetí cenu obdržel návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů za krásné ztvárnění nejznámějších objektů MPR Hradec Králové. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 27. října 2022 nepotvrdila rozhodnutí komise a k realizaci vybrala návrh Veroniky Prokopové, DiS., oceněný druhou cenou (obr. 8).

Summary

Commemorative Coins Issued in 2023

The Czech National Bank produced a total of eight commemorative issues during 2023. Five 200 CZK silver coins mark the following events: the 500th anniversary of the birth of Jan Blahoslav; the 75th anniversary of the appointment of Josef Karel Matocha as Archbishop of Olomouc; the 100th anniversary of the start of regular broadcasting by Czechoslovak Radio; the 150th anniversary of the birth of Max Švabinský; and the 300th anniversary of the death of Jan Blažej Santini-Aichel. A silver 500 CZK coin with a “Tatra 603 car” inlay was also issued, as well as two gold 5000 CZK coins presenting the historical cities of Kroměříž and Hradec Králové within the Municipal Heritage Sites cycle.

Ing. Šárka Vicharová

Česká národní banka

Sekke peněžní a platebního styku,

odbor peněžního oběhu a ochrany platidel

Na Příkopě 864/28, 115 03 Praha 1

sarka.vicharova@cnb.cz